

УДК 801.81(37.013):373.3

DOI 10.34142/27091805.2022.3.01.02

© **Вовк Мирослава Петрівна**

доктор педагогічних наук, професор,
завідувач відділу змісту і технологій
педагогічної освіти Інституту педагогічної
освіти і освіти дорослих імені
Івана Зязюна Національної академії
педагогічних наук України,
Київ, Україна

email: miravovk79@gmail.com<https://orcid.org/0000-0002-9109-9194>

ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК ФІЛОЛОГА-ФОЛЬКЛОРИСТА: АНДРАГОГІЧНИЙ АСПЕКТ

У статті розкрито теоретичні й практичні аспекти фахової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва в умовах дистанційного навчання на платформі Moodle. Доведено, що специфіка фахової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі організації дистанційного навчання потребує нових розробок програмно-педагогічних систем і програмних засобів. Визначено певні педагогічні умови, серед яких: наявність чіткого цілепокладання викладачів та студентів; комп'ютеризація навчального процесу з фахових музичних дисциплін; опанування технологіями і засобами дистанційного навчання з урахуванням специфіки музичної освіти; акцентування уваги на вибір змісту навчально-методичного матеріалу для дистанційного навчання й створення сприятливого інформаційно-методичного середовища; застосування мережевих технологій дистанційного навчання як середовища взаємодії суб'єктів музично-педагогічної взаємодії. Наведено переваги й недоліки організації освітнього процесу майбутніх учителів музичного мистецтва в умовах дистанційного навчання. Представлено рекомендації щодо використання ефективних технологій організації дистанційної освіти майбутніх учителів музичного мистецтва.

Ключові слова: освіта дорослих, принципи андрагогіки, філолог-фольклорист, професійний розвиток, фольклористичне науково-освітнє середовище.

Постановка проблеми та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями.

З-поміж актуалітетів реформування національної філологічної, гуманітарної, українознавчої освіти актуалізується проблема обґрунтування методологічних засад андрагогічного підходу до формування філологічної еліти, практичної реалізації теоретичних положень неперервної професійної освіти. Відповідно виникла потреба застосування андрагогічного підходу до професійного розвитку філолога-фольклориста, зорієнтованого на професійну фольклористичну (наукову чи педагогічну) діяльність.

Важливо відзначити, що упродовж останніх десятиліть розвитку національної освіти і науки теоретичні та практичні засади андрагогіки стають об'єктом рефлексивних оцінок науковців та освітян, що пов'язано з застосування до різних галузей підготовки, підвищення кваліфікації фахівців, їх професійного й особистісного розвитку. У результаті впровадження принципів андрагогіки формується інтелектуальна, ерудована, аксіоло-

гічно зорієнтована, професійно реалізована еліта, здатна репрезентувати певну наукову сферу, практичну галузь на належному рівні у країні та у світовому вимірі. Відповідно до засадних положень Концепції освіти дорослих в Україні (автор – доктор педагогічних наук, професор, директор Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України Л. Лук'янова) «як особлива соціальна інституція освіта дорослих повинна сприяти безперервній й успішній адаптації кожної дорослої людини до змінних умов існування упродовж людського життя в умовах збільшення його тривалості та активності. Адже потреба навчатися впродовж життя відображує набагато більше, аніж просто економічну необхідність, оскільки освіта дедалі виразніше відіграє ключову роль у відновленні стабільності, динамічного розвитку суспільства, його громадянської, професійної, побутової сфер. Освіта дорослих в усіх її вимірах - формальна, неформальна, інформальна, - спрямована на саморозвиток особистості й відповідно, повинна мати підтримку на державному рівні

(Лук'янова Л.Б, 2011, с. 6-7). У фольклористичному науково-освітньому середовищі освіта дорослих у її трьох вимірах (формальному, неформальному, інформальному) характеризується уповільненістю розвитку, безсистемністю, дискретністю, що пов'язано насамперед з недостатньою підтримкою галузі з боку держави, громадських, неурядових організацій, фондів.

Означені пріоритети Концепції конкретизовано у Національній доповіді про стан і перспективи розвитку освіти в Україні (2016), де зазначається що освіта дорослих «перетворюється із засобу на мету розвитку людини, що уможливило утвердження її провідної ролі, мета якої полягає у формуванні вмінь, необхідних для виконання різних функцій — самовираження, самореалізації, розвитку соціальних зв'язків і умінь діяти» (В.Г. Кремень, 2016, с. 129). Відповідні уміння, здатності і компетентності має розвивати філолог-фольклорист, щоб через власний професійний і особистісний розвиток розвивати надбання української фольклористики у європейському, світовому дискурсі, щоб формувати й надалі унікальну еліту освітян, науковців, які власною професійною діяльністю доводять конкурентоспроможність національної філологічної освіти і науки, фундаментальність фольклористичної галузі, сформованої упродовж століть.

Аналіз основних досліджень і публікацій. На жаль, дипломований фахівець - фольклорист-філолог, зорієнтований на активну фольклористичну (наукову і педагогічну) діяльність упродовж життя, зустрічається зі спектром проблем державного, регіонального і локального значення: у повному обсязі не розвиваються фольклористичні дослідження, наявна недостатня кількість професійних фольклористів, практично цілковита фінансова, матеріальна неспроможність щодо професійної реалізації, відсутність організованої системи післядипломної освіти у фольклористичному науково-освітньому середовищі тощо. Саме тому у професійній підготовці філологів-фольклористів, у контексті їхнього професійного й особистісного розвитку упродовж життя необхідно враховувати засади андрагогічного підходу, основні положення якого висвітлені у працях науковців: І. Зязюна (2008), С. Гончаренка (2009), Л. Лук'янової (2011), Н. Ничкало (2020), С. Сисоєвої (2011), Л. Сігаєвої, О. Огієнко (2007), І. Фольварочного та ін. Вирішити означені проблеми у фольклористичній галузі можна за умови реалізації андрагогічних принципів відповідно до

Концепції освіти дорослих в Україні [3] у фольклористичному науково-освітньому середовищі.

Формулювання цілей та завдань статті.

Мета статті - охарактеризувати сутність андрагогічних принципів (за Л. Лук'яновою) з урахуванням специфіки професійного вдосконалення, розвитку наукової культури, підвищення професійної майстерності філологів-фольклористів в сучасному фольклористичному науково-освітньому середовищі.

Виклад основного матеріалу. У контексті реалізації основних положень андрагогічного підходу у вимірах професійного розвитку філолога-фольклориста слушною є думка І. Зязюна, який, простежуючи особистісний та професійний онтогенез андрагогіки, зауважує, що, «з одного боку, індивідуальні характеристики людини (установки, потреби, інтереси, рівень домагань, особливості інтелекту і т.п.) значно впливають на вибір професії і хід професійної адаптації. Вони можуть як сприяти формуванню професійної майстерності і творчому підходу, так і заважати професійному становленню..., що призводить до більш швидкого професійного старіння і деформації. З іншого боку, професійна діяльність має зворотний вплив (позитивний чи негативний) на особистісний онтогенез, зокрема на формування самооцінки, саморозвитку, самовиховання» (Зязюн, 2008, с. 335-336).

У цьому контексті зауважимо, що розвиток освіти дорослих характерний і для української національної системи освіти, пріоритетна роль у якій належить класичним університетам. Саме у цих вищих навчальних закладах сформувались фундаментальні засади підготовки фахівців, які свідчать про явище сталого розвитку університетської освіти. Ця фундаментальність закріплена унікальними науковими досягненнями, практичним набутком, визнанням у світовому масштабі. У такому контексті сформувалася система фольклористичної підготовки майбутніх словесників-фольклористів у київському та львівському університетських осередках утверджуються науково обґрунтовані, практично сформовані засади вивчення фольклористики упродовж ХІХ - ХХ ст., зорієнтовані на синергетичне формування змісту підготовки фахівців, міждисциплінарні засади аналізу фольклорної традиції та її впливу на культуру, різні види мистецтва тощо.

Однак зважаючи на відсутність цілісної системи освіти дорослих у фольклористичному науково-освітньому середовищі, «непопулярність» фаху фольклориста у зв'язку з неприбутковістю

професії, недостатньою державною підтримкою (лише 3 класичні університети готують словесників-фольклористів, у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка наявна додаткова спеціалізація «музична фольклористика»), невисокою часткою захищених дисертацій зі спеціальності 10.01.07 – фольклористика (усього по Україні з 1991 р. до 20 докторських та близько 100 кандидатських дисертацій) виникла загроза втрати фундаментальних досягнень української фольклористики.

Незважаючи на двохсотлітню історію становлення української фольклористики як науково-освітньої галузі, на сучасному етапі постало ряд гострих проблем: у повному обсязі не розвиваються наукові дослідження, бракує кваліфікованих кадрів (фольклористів-словесників готують у трьох класичних університетах (Київ, Львів, Черкаси), фольклористів-музикознавців - у кількох музичних академіях, у Київському університеті культури і мистецтв та Київському національному університеті). У більшості класичних та педагогічних вищих навчальних закладах фольклористика вивчається в межах курсу «Усна народна творчість» (для філологічних спеціальностей), а також у формі окремих тематичних блоків у змісті дисциплін етнологічного, етнографічного спрямування (для історичних спеціальностей), музично-мистецьких дисциплін (для музично-мистецьких спеціальностей). Тому у підготовлених фольклористів-філологів немає можливості повноцінно працювати в межах вишів. Означені фактори негативно впливають на внутрішню мотивацію фольклористів (дослідників, педагогів) щодо подальшої самореалізації, професійного саморозвитку у дорослому житті.

Саме тому актуалізується проблема формування системи освіти дорослих у фольклористичному науково-освітньому середовищі. Першим кроком до цього має стати реалізація андрагогічних принципів у вимірах професійного розвитку фольклористів-філологів. З метою обґрунтування принципів навчання освіти дорослих фольклористів (педагогів та науковців) за орієнтир ми беремо класифікацію андрагогічних принципів, обґрунтованих Л. Лук'яною (Лук'янова, 2011).

Принцип єдності трьох середовищ (навчальне, професійне, соціальне). Навчальне середовище - середовище, у якому безпосередньо відбувається навчання у вигляді роботи над навчальним матеріалом, курсів під керівництвом викладача. Професійне середовище - середовище, у якому

навчання поєднано з професійною діяльністю і здійснюється у специфічних формах, пов'язаних з її аналізом і розвитком засобів навчальних матеріалів і освітніх технологій. Соціальне середовище - середовище, у якому навчання впливає на формування нових цінностей життя і діяльності засобами участі дорослих в організованих процесах комунікації (Лук'янова, 2011, с. 122). Потрапляючи в академічний чи університетський науково-фольклористичний осередок, філолог-фольклорист має можливість безпосередньо спілкуватись з відомими вченими (фольклористами, етнологами, літературознавцями, мистецтвознавцями тощо), обрати та обґрунтувати наукову проблему для подальшого дослідження, має можливості «живої» наукової дискусії у різних формах комунікації (діалог, полілог, семінари, конференції тощо). Складніша ситуація з підвищенням майстерності у єдності трьох середових дорослих педагогів-фольклористів, адже у фольклористичних осередках практично відсутні умови для його професійного розвитку, тому цей процес відбувається у контексті самонавчання, самоосвіти, самовдосконалення.

Принцип відкритості освітнього простору. На думку Л. Лук'янової, освіта є доступною, навчання може починатися з будь-якого рівня, на відстані, без відриву від основної діяльності. Наявна можливість для вибору умов навчання, яке поєднано з професійною діяльністю. Навчання спрямовано на саморозвиток - орієнтовано на зміни, внаслідок зміни освітніх потреб... Побудовано на основі комунікації між усіма суб'єктами освітньої системи. Створює умови для самоактуалізації за рахунок вибору «траєкторії» навчання (Лук'янова, 2011, с. 122). У філолога-фольклориста, який має мотивацію та потребу у професійній самореалізації у фольклористичному науково-освітньому середовищі, наявні можливості для саморозвитку. У його розпорядженні – архівні матеріали, періодика, навчально-методична література, фотоархіви, навіть інтернет-джерельна база (остання зокрема активно створюється викладачами кафедри фольклористики при Львівському національному університеті імені Івана Франка). Однак зауважимо, що в українській фольклористиці недостатньо розробленим залишається напрям створення енциклопедичних фольклористичних видань.

Принцип синтезу трьох підходів до освіти. Л. Лук'янова переконує, що андрагогічний підхід створює можливості для врахування особливості дорослих, які навчаються, й водночас зайняті про-

фесійною діяльністю. Особистісно орієнтований підхід орієнтує на врахування закономірностей розвитку особистості дорослих. Контекстний підхід спрямовує на контекст освітнього процесу як умову перетворення навчальних знань у професійні (Лук'янова Л.Б, 2011, с. 123). Професійних розвиток фольклористів-філологів має також ґрунтуватись на синтезі трьох підходів.

Фольклористично-педагогічною та збиральницькою діяльністю може займатись і той, хто навчається, і той, хто професійно самореалізується. Особистісна орієнтація виявляється у розробці певної проблеми дослідження, якою переймається дослідник. У цьому контексті важливими факторами є власні уподобання, місце проживання, вплив авторитетного науковця, а для фольклориста-педагога - врахування особистісних якостей учнів у процесі структурування змісту і відборі методів і форм вивчення фольклорної традиції. Фольклористичний контекст забезпечує трансформацію історико-практичної, теоретико-методологічної інформації у розвитку професіоналізму у процесі педагогічної, збиральницької і наукової діяльності.

Принцип діяльності. Зміст навчальних матеріалів необхідно вибудовувати навколо основних видів діяльності дорослих, що навчаються. В основі організації освітніх процесів мають бути враховані особливості професійної діяльності осіб, що навчаються. Організація процесу навчання має бути побудована на рефлексії дорослих, результатів їх власної діяльності (Лук'янова Л.Б, 2010, с. 123). У підвищенні професійного розвитку дорослих філологів,

фольклористів цей принцип реалізується у різних видах діяльності: науково-навчальній (студіювання архівних джерел, публікацій, монографій, дисертаційного фонду тощо, педагогічній (передача набутого інформаційного та практичного фольклористичного досвіду наступним поколінням), збиральницькій (залучення у безпосереднє фольклорне середовище - сільське чи урбанізоване), дослідницькій (підготовка виступів, публікацій, монографій тощо), комунікативній (представлення результатів власної діяльності у процесі дискусій, на конференціях, семінарах та ін.).

Принцип постійної підтримки. Л. Лук'янова доводить, що під час навчання дорослих мають бути передбачені різні форми підтримки їхньої діяльності на етапах: початку навчання, власне навчання, після засвоєння навчального матеріалу.. Цей принцип у фольклористичному науко-

во-освітньому середовищі реалізується у позитивній оцінці результатів діяльності дорослого філолога-фольклориста з боку авторитетних учених, наукових керівників (консультантів), рецензентів, учнів, під час виступів на конференціях, семінарах тощо, на певних етапах педагогічної діяльності. Усі ці фактори впливають на формування стимулів до подальшої фольклористичної діяльності.

Принцип професійної мотивації, на думку Л. Лук'янової, має бути передбачена і впроваджена система мотивації дорослих до навчання (Лук'янова Л.Б, 2010, с. 123). Система мотивації дорослих у напрямі фольклористичних досліджень, педагогічної діяльності щодо вивчення фольклористики учнівською молоддю, студентами передбачає запровадження матеріального, преміального заохочення, фінансової підтримки збиральницької діяльності, позитивне оцінювання публікацій, монографій, навчальної літератури, дисертаційних досліджень на всіх етапах написання.

Принцип елективності навчання. Його врахування означає надання тим, хто навчається, певної свободи у виборі цілей, змісту, форм, методів, джерел, ерміну, часу, місця навчання, оцінювання результатів навчання (Лук'янова Л.Б, 2010, с. 123). У фольклористичній діяльності дорослих цей принцип реалізується у двох вимірах. У науково-фольклористичному контексті фольклорист-філолог має право вільного вибору проблеми дослідження, джерелознавчих матеріалів, місця дослідження (на сьогодні актуалізується проблема вибору терміну дослідження, адже фольклористи, зокрема авторитетні викладачі Львівського національного університету імені Івана Франка переконані, що 3-річного терміну навчання в аспірантурі чи докторантурі недостатньо для здійснення ґрунтовної фольклористичної праці). У фольклористично-педагогічній діяльності принцип елективності виявляється у структуруванні змісту, відборі форм і методів навчання студентів, учнів, зокрема щодо розробки авторських спецкурсів фольклористичного спрямування. Спектр таких спецкурсів впроваджений у систему підготовки фольклористів у Львівському та Київському національних університетах, частково у Черкаському національному університеті імені Богдана Хмельницького, однак у більшості класичних університетів вивчення фольклористики студентами-філологами зводиться до засвоєння матеріалу основного курсу «Усна народна творчість», що не сприяє у подальшому реалізації принципу елективності у

педагогічній фольклористичній діяльності дорослих фахівців.

Принцип розвитку освітніх потреб. Л. Лук'янова слушно вважає, що процес навчання підпорядковується формуванню нових освітніх потреб у тих, хто навчається, а їх конкретизація відбувається після досягнення попередньої цілі навчання (Лук'янова Л.Б, 2010, с. 123). У дорослого фольклориста-дослідника, фольклориста-педагога в результаті досягнення позитивних результатів у науково-, педагогічно-фольклористичній діяльності мають формуватись нові цілі, освітні потреби, які б сприяли розвитку особистісних якостей, професійному саморозвитку, що у свою чергу впливатиме на зміни їх аксіологічної спрямованості, а також на трансформацію соціокультурних цінностей, на поступ власне фольклористики.

Принцип контекстності навчання. З одного боку, навчання дорослих передбачає конкретні, життєво важливі цілі для того, хто навчається, і орієнтовано на виконання ним соціальних ролей або удосконалення особистості, а з іншого - враховує професійну, соціальну, побутову діяльність з опорою на просторові, часові, професійні чинники (Лук'янова Л.Б, 2010, с. 123). Реалізується цей принцип у діяльності дорослого фольклориста-дослідника, фольклориста-педагога, на професійний розвиток яких впливає кілька факторів: особистісно-мотиваційний, аксіологічний, акмеологічний. Важливим чинником є соціальний контекст, який визначає цінність фольклористичних досліджень, досвіду викладання фольклористичних, лінгвістичних, літературознавчих дисциплін для певного етапу становлення науки, системи фольклористичної підготовки, зокрема, для сучасного етапу властиве вивчення фольклористики у контексті інтеграційної взаємодії з іншими науками. Соціальний простір, професійне оточення визначають стимули фольклористичної (наукової чи педагогічної) діяльності, пов'язані з глибокою інтерпретацією фольклорних явищ культури, передачі традиційного досвіду наступним поколінням.

Принцип рефлексивності заснований на свідомому ставленні до навчання, що є вагомою складовою самомотивації дорослого учня (Лук'янова Л.Б, 2010, с. 123). Цей принцип для самовдосконалення, професійного зростання дорослого фольклориста має провідне значення, адже свідоме ставлення до предмету педагогічної дії чи наукового аналізу (у даному випадку - фольклору), сприйняття його крізь призму власних естетичних установок, аксіологічних принципів створює підвалини для професійного розвитку, інноваційних змін у професійній діяльності, що протистоїть професійному вигоранню, деградації у професії.

Висновки. Аналіз принципів андрагогічного підходу до професійного розвитку філолога-фольклориста, зорієнтованого на професійну фольклористичну (наукову чи педагогічну) діяльність, засвідчив, що вони підпорядковуються завданню освіти дорослих, яке полягає в тому, щоб «дати їм можливість не лише пристосуватися до соціокультурних змін, допомогти адаптуватися в новій ситуації, а й набувати реальної можливості і здатності впливати на ці зміни, тобто набувати мобільності, гнучкості, адаптивності і конкурентоздатності, які потрібні впродовж усього дорослого життя» (Огієнко, О.І, 2007 с. 10). Зауважимо, що українські філологи-фольклористи формують унікальну наукову еліту, категорію дорослих, які мають професійно й особистісно розвиватись на засадах андрагогічного підходу з метою забезпечення конкурентоспроможності української фольклористики у європейському вимірі. Відповідно на сучасному етапі має відбутись переорієнтація фахівців з фольклористики на підтримку власного особистісного, інноваційного потенціалу, професійного зростання, зважаючи на кризові тенденції фольклористичної науково-освітньої галузі.

Перспективою подальших досліджень має стати обґрунтування компетентнісних та акмеологічних засад професійного розвитку фольклориста-філолога в умовах неперервної професійної освіти.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

UNESCO. (2010). Confintea VI, Belém Framework for Action: harnessing the power and potential of adult learning and education for a viable future. *UNESCO Institute for Lifelong Learning*. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000187789>

Гончаренко, С. (2009). Дидактичні аспекти освіти дорослих. *Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи*, (1), 66–71.

Зязюн, І.А. (2008). Філософія педагогічної дії: Монографія. від. ЧНУ імені Богдана Хмельницького.

Кремень, В.Г. (Ред.). (2016). Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні (Нац. акад. пед. наук України). *Педагогічна думка*.

Луговий, В.І., & Таланова, Ж.В. (2018). Засади системної організації простору освіти дорослих. *Концептуальні засади розвитку освіти дорослих: світовий досвід, українські реалії і перспективи* : збірник наукових статей Київ: Знання України, 12-21. <https://lib.iitta.gov.ua/712504/>

Лук'янова, Л.Б. (2010). Основоположні принципи андрагогічної моделі навчання: оптимальні умови використання. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, проблеми*: зб. наук. пр., (23), 119–124.

Лук'янова, Л.Б. (2011). *З. Концепція освіти дорослих в Україні*. ПП Лисенко М.М.

1. Лук'янова, Л.Б. (2017). *Законодавче забезпечення освіти дорослих: зарубіжний досвід*. Видавництво ТОВ «ДКС-Центр». <https://bit.ly/3fiQHHС>

Лук'янова, Л.Б. (2018). Сучасні тенденції підготовки педагогічного персоналу для роботи з дорослими в європейських країнах. *Андрагогічний вісник*, (10), 7-17.

Ничкало, Н. Г. (2020). Наукове забезпечення розвитку освіти дорослих в Україні. *Herald of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine*, 2(2). <https://doi.org/10.37472/2707-305x-2020-2-2-1-1>

Огієнко, О.І. (2007). Андрагогічний підхід у неперервній освіті дорослих: метод. реком. СумДПУ ім. А.С.Макаренка.

Сисоєва, С. (2011). Інтерактивні технології навчання дорослих. ЕКМО. Сігаєва, Л. (2011). Характеристика структури освіти дорослих в сучасній Україні. *Вісник Житомирського державного університету*. Педагогічні науки (59), 38–42.

Фольварочний, І. (2011). Освіта дорослих як галузь розвитку компетентності педагога ВНЗ. *Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України*.

REFERENCES

UNESCO. (2010). Confintea VI, Belém Framework for Action: harnessing the power and potential of adult learning and education for a viable future. *UNESCO Institute for Lifelong Learning*. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000187789> [in Ukrainian]

Honcharenko, S. (2009). Dydaktychni aspekty osvity doroslykh. [Didactic aspects of adult education]. *Osvita doroslykh: teoriya, dosvid, perspektyvy*, (1), 66–71. [in Ukrainian]

Zyazyun, I.A. (2008). Filosofiya pedahohichnoyi diyi:[Philosophy of pedagogical action] Monohrafiya. vid. CHNU imeni Bohdana Khmel'nyts'koho [in Ukrainian]

Kremen' V.H. (Red.). (2016). Natsional'na dopovid' pro stan i perspektyvy rozvytku osvity v Ukrayin [National report on the state and prospects of education development in Ukraine] (Nats. akad. ped. nauk Ukrayiny. *Pedahohichna dumka* [in Ukrainian]

Luhovyy, V.I., & Talanova, ZH.V. (2018). Zasady systemnoyi orhanizatsiyi prostoru osvity doroslykh. [Basics of system organization of adult education space] In V.H. Kremen', N.H. Nychkalo, red. *Kontseptual'ni zasady rozvytku osvity doroslykh: svitovyy dosvid, ukrayins'ki realiyi i perspektyvy* : zbirnyk naukovykh statey (s. 12-21). Kyiv: Znannya Ukrayiny. <https://lib.iitta.gov.ua/712504/> [in Ukrainian]

Luk"yanova, L.B. (2010). Osnovopolozhni pryntsypy andrahohichnoyi modeli navchannya: optimal'ni umovy vykorystannya. [Basic principles of the andragogic model of learning: optimal conditions of use]. *Suchasni informatsiyni tekhnolohiyi ta innovatsiyni metodyky navchannya u pidhotovtsi fakhivtsiv: metodolohiya, teoriya, problemy: zb. nauk. pr.*, (23), 119–124. [in Ukrainian]

Luk"yanova, L.B. (2011). *Kontsepsiya osvity doroslykh v Ukrayini*. [The concept of adult education in Ukraine]. [in Ukrainian]

Luk"yanova, L.B. (2017). *Zakonodavche zabezpechennya osvity doroslykh: zarubizhnyy dosvid*. [Legal provision of adult education: foreign experience.] Vydavnytstvo TOV «DKS-Tsentr». <https://bit.ly/3fiQHHC> [in Ukrainian]

Luk"yanova, L.B. (2018). Suchasni tendentsiyi pidhotovky pedahohichnoho personalu dlya roboty z doroslymy v yevropeys'kykh krayinakh. [Modern trends in the training of teaching staff to work with adults in European countries]. *Andrahohichnyy visnyk*, (10), 7-17. [in Ukrainian]

Nychkalo, N. H. (2020). Naukove zabezpechennya rozvytku osvity doroslykh v Ukrayini. [Scientific support for the development of adult education in Ukraine]. *Herald of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine*, 2(2). <https://doi.org/10.37472/2707-305x-2020-2-2-1-1> [in Ukrainian]

Ohiyenko, O.I. (2007). *Andrahohichnyy pidkhid u neperervniy osviti doroslykh* [Andragogic approach in continuing education of adults]: metod. rekom. SumDPU im. A.S. Makarenka. [in Ukrainian]

Sysoyeva, S. (2011). *Interaktyvni tekhnolohiyi navchannya doroslykh*. [Interactive technologies for adult learning.] EKMO. [in Ukrainian]

Sihayeva, L. (2011). Kharakterystyka struktury osvity doroslykh v suchasniy ukrayini. [Characteristics of the structure of adult education in modern ukraine]. *Visnyk Zhytomyrs'koho derzhavnoho universytetu. Pedahohichni nauky* (59). [in Ukrainian]

Fol'varochnyy, I. (2011). *Osvita doroslykh yak haluz' rozvytku kompetentnosti pedahoha* [Adult education as a branch of higher education teacher competence development].VNZ. instytut pedahohichnoyi osvity i osvity doroslykh imeni Ivana Zyazyuna NAPN Ukrayiny. [in Ukrainian]

Надійшла до редакції / Received: 22.02.22
Рекомендовано до друку / Accepted: 21.04.2022

DOI 10.34142/27091805.2022.3.01.02

© *Myroslava Vovk*

DSc in Pedagogy, Professor, Head of the Department of Content and Technologies of Teacher Education, Ivan Ziaziun Institute of Pedagogical and Adult Education of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine

email: miravovk79@gmail.com<https://orcid.org/0000-0002-9109-9194>

PROFESSIONAL DEVELOPMENT OF THE PHILOLOGIST-FOLKLORIST: AN ANDRAGOGICAL PERSPECTIVE

The purpose of the article is to characterize the essence of andragogical principles (according to L. Lukiyanova) taking into account the specifics of professional improvement, the development of scientific culture, and the enhancement of professional skills of philologists-folklorists in the modern folkloristic scientific and educational environment.

Methods and Methodology. The research was conducted using methods characteristic of andragogical works, namely: sociological, statistical, comparative analysis, longitudinal study, monitoring, biographical, content analysis, and interpretive methods.

The research methodology is based on historical, terminological, activity-based, informational, axiological, competence-based, individual, and andragogical approaches, as well as historical, terminological, and cognitive principles.

The **scientific novelty** of the article lies in the theoretical substantiation of the main aspects of applying the andragogical approach in the context of the professional development of philologists-folklorists with a focus on lifelong activity of professional folklorists (scholars or educators).

Results. The article substantiates the necessity of implementing the Concept of adult education in Ukraine within the folkloristic scientific and educational environment. It is demonstrated that Ukrainian philologists-folklorists constitute a unique scientific elite, particularly as adults, who must develop professionally and as individuals based on the principles of the andragogical approach to ensure the competitiveness of Ukrainian folklore studies in the European context.

The research confirms that in the first decades, certain recessionary tendencies in the folkloristic scientific and educational field will lead to the reorientation of folklore specialists towards their own potential for innovation and professional growth. Among the negative phenomena identified are the absence of an adult education system in the folkloristic scientific and educational environment, the «unpopularity» of the folklore specialty, the lack of profitability in the profession, insufficient government support for folkloristic research, a low percentage of defended dissertations at the candidate and doctoral levels, and the risk of losing the fundamental foundation of specialists' training, which should be directed towards continuous improvement of folkloristic competence and undoubtedly contribute to the development of the scientific and educational field.

The essence of andragogical principles (according to L. Lukiyanova) is characterized in relation to the specifics of professional improvement, the development of scientific culture, and the enhancement of professional skills of philologists-folklorists in the modern folkloristic scientific and educational environment.

The most relevant andragogical principles extrapolated to the problem of the professional development of philologists-folklorists include the unity principle of three environments (educational,

professional, and social), the principle of openness of the educational environment, the principle of synthesizing three approaches to education (andragogical, individually oriented, and contextual), the principle of activity, the principle of continuous support, the principle of professional motivation, the principle of elective learning, the principle of developing educational needs, the principle of contextual learning, and the principle of reflection.

The work **concludes** that the application of andragogy principles leads to the formation of an intellectual, knowledgeable, axiologically oriented, and professionally empowered elite capable of representing the respective scientific field and practical direction at a relevant level within the country and worldwide.

Keywords: adult education, the principles of andragogy, philologist-folklorist, professional development, folkloristic scientific and educational environment.